
УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

DOI: [https://doi.org/10.25140/2410-9576-2023-2\(27\)-143-160](https://doi.org/10.25140/2410-9576-2023-2(27)-143-160)

УДК 005.334:[658.14/.17:656]

JEL Classification: M10; D22; L91

Артем Тарасенко

кандидат економічних наук,
докторант кафедри фінансів, банківської справи та страхування
Національний університет «Чернігівська політехніка» (Чернігів, Україна)

E-mail: avtarasenko88@gmail.com

Тарас Бойчук

аспірант кафедри фінансів, банківської справи та страхування
Національний університет «Чернігівська політехніка» (Чернігів, Україна)

E-mail: taras.boychuk.cv@ukr.net. ORCID: <https://orcid.org/0009-0009-4167-2405>

Андрій Даньков

аспірант кафедри фінансів, банківської справи та страхування
Національний університет «Чернігівська політехніка» (Чернігів, Україна)

E-mail: andriy.dankov.cv@ukr.net. ORCID: <https://orcid.org/0009-0002-3161-5086>

**УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ В КОНТЕКСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ТРАНСПОРТНИХ
І ПРОМИСЛОВИХ КОМПАНІЙ**

Анотація. У статті обґрунтовано своєчасність і необхідність управління ризиками в контексті забезпечення фінансово-економічної безпеки транспортних і промислових компаній. Виявлено особливості діяльності промислових і транспортних компаній, встановлено зони взаємодії і взаємозалежності компаній. Досліджено ризики у промисловій та транспортній сфері, у тому числі їх основні види класифіковано за джерелами виникнення за видами загроз і за можливими наслідками. Систематизовано особливості ризиків і загрози фінансово-економічної безпеки промислових і транспортних компаній. Виявлено та узагальнено методи і підходи управління ризиками для промислових і транспортних компаній, підкреслено їх спільні і відмінні риси в контексті управління ризиками, доведено, що врахування зазначених аспектів дозволить досліджуванам компаніям реагувати на виникнення ризикових подій і загроз фінансово-економічної безпеки й забезпечити їх стійкість і конкурентоспроможність у сучасному бізнес-середовищі.

Ключові слова: ризик; управління ризиками; загрози; фінансово-економічна безпека; промислові компанії; транспортні компанії; методи управління ризиками.

Рис.: 1. Табл.: 3. Бібл.: 12.

Постановка проблеми. Транспортні і промислові компанії є важливими складовими національної економіки. У комплексі вони здійснюють виробництво і забезпечують рух ресурсів (сировини, матеріалів запасних частин, задіяної у виробництві робочої сили тощо) та

УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

перевезення готової продукції. Світові інтеграційні процеси та розвиток глобальної торгівлі розширюють потреби у транспортуванні вантажів та пасажирів і породжують нові вимоги до компаній транспортного та промислового секторів економіки, які пов'язані необхідністю розширення взаємодії з різними ринками та культурами, подоланням тарифних, митних та інших бар'єрів і інших викликів сьогодення, що безумовно ускладнює управління ризиками, здатними спричинити суттєві збитки й навіть втрати капіталу.

Економічна і політична нестабільність у світовій економіці, швидкі темпи розвитку науково-технічного прогресу і впровадження інновацій, посилення конкуренції як на національному, так і на світовому ринках, створюють нові та ускладнюють існуючі ризики для промислових і транспортних компаній негативно впливаючи на параметри фінансово-економічної безпеки. У таких умовах ефективно управління ризиками стає особливо важливим для забезпечення стабільності та успішності діяльності зазначених компаній.

Таким чином, дослідження управління ризиками в контексті забезпечення фінансово-економічної безпеки є актуальним і своєчасним, оскільки допоможе розробити нові підходи та механізми управління ризиками і забезпечити стабільний розвиток транспортних і промислових компаній у сучасному бізнес-середовищі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Значний внесок у розвиток теорії ризику належить таким науковцям, як Дж. М. Кейнс, І. Фішер, Дж. фон Нейман, О. Моргенштерн, М. Фрідмен, Л. Севідж, К. Ерроу, Й. Шумпетер та інших.

Теоретико-прикладні дослідження ризиків загалом і промислових підприємств зокрема, відображено у роботах таких вітчизняних та іноземних дослідників, І. Бланк, Т. Васильєва, Н. Внукова, П. Вітлінський, О. Колодізев, І. Лагунова, Р. Пікус, Н. Приказюк, А. Старостіна, Т. Цвігун, О. Шишкіна, Д. Штефаніч та ін. Питання управління ризиками промислових підприємств досліджувались О. Кірдіною, І. Маркова, О. Стешенко, Н. Панченко, І. Посоховим та ін. Проблеми забезпечення фінансово-економічної безпеки як необхідної умови стійкого функціонування і розвитку транспортних і промислових компаній досліджувались такими вітчизняними вченими-економістами, як І. Бланк, В. Жихарєва, О. Кириченко, А. Сухоруков, І. Чібісова та ін.

УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

Виділення недосліджених частин загальної проблеми. Опрацювання наукових та інших джерел по темі управління ризиками транспортних і промислових підприємств в контексті забезпечення їх фінансово-економічної безпеки дає підстави стверджувати, що більшість досліджень зосереджена на визначенні сутності ризиків і загроз, аналізі факторів зовнішнього і внутрішнього середовища, що спричиняють ризики і посилюють загрози безпеці та оцінці впливу ризиків на фінансову стабільність транспортних і промислових компаній. При цьому недостатньо дослідженими залишаються питання, пов'язані з управлінням ризиками і забезпеченням безпеки у процесі посилення взаємодії промислових і транспортних компаній в умовах глобалізації, зростання конкуренції, гострої потреби фінансування інновацій, у тому числі пов'язаних із швидким розвитком цифрових технологій.

Метою статті є дослідження сучасних методів управління ризиками в контексті фінансово-економічної безпеки транспортних і промислових компаній для забезпечення стабільності їх функціонування і ефективності розвитку.

Реалізація поставленої мети потребує вирішення таких завдань:

- враховуючи особливості діяльності промислових і транспортних компаній дослідити існуючі підходи та методи управління ризиками;
- визначити ключові ризики, які впливають на транспортні і промислові компанії, проаналізувати можливі наслідки і загрози їх прояву та запропонувати методи управління спрямовані на мінімізацію впливу ризиків та забезпечення фінансово-економічної безпеки.

Виклад основного матеріалу. Управління ризиками дає змогу промисловим і транспортним компаніям ідентифікувати, аналізувати і оцінювати можливі ризики та приймати рішення щодо їх мінімізації / нейтралізації. Кожна компанія виконуючи своє основне функціональне призначення відчуває на собі суттєвий вплив зовнішнього і внутрішнього середовища, здатних генерувати широкий спектр ризиків, прояв яких негативно позначається на параметрах фінансово-економічної безпеки.

Промислові компанії є ключовими складовими реального сектору економіки і займаються виробництвом товарів для задоволення різноманітних потреб споживачів (фізичних, юридичних осіб і держави). Їх діяльність представлена різними видами діяльності, які включають

УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

в себе машинобудування і металообробку, хімічну і нафтохімічну промисловість, металургію, паливну промисловість, електроенергетику, лісову, скляну, харчову, легку промисловість та інші.

Процес неперервного виробництва промисловими компаніями залежить від забезпечення безперебійності постачання сировини, матеріалів, запасних частин, комплектуючих, готової продукції, обладнання та інших основних і оборотних засобів до місця призначення. Транспортні компанії здійснюють рух робочої сили, матеріалів і товарів на довгі та короткі відстані, а отже, створюють умови для безперервного виробничого процесу, що є важливою складовою успішної діяльності промислових підприємств. Тим самим промислові підприємства мають великий вплив на транспортні системи та логістичні розв'язки. У свою чергу, транспортні компанії забезпечують зв'язки між різними регіонами та країнами, сприяючи обміну товарами, технологіями, а також ідеями та культурою, що відкриває можливості для торгівлі, бізнесу, туризму та інших сфер діяльності.

Як бачимо між промисловими та транспортними компаніями, які виступають надзвичайно важливими ланками господарського комплексу країни існують щільні взаємозв'язки і взаємозалежності, а їх взаємодія відіграє ключову роль у забезпеченні сталого розвитку національної економіки і світової економічної системи.

Основними зонами взаємопов'язаності, взаємозалежності та взаємодоповнюваності діяльності транспортних і промислових компаній є постачання сировини, матеріалів тощо; транспортування і логістика; оптимізація логістики; ринкова доступність; розвиток інфраструктури (рис.1). На кількох із зазначених зон зупинимось детальніше.

Ринкова доступність для промислових компаній полягає у їх здатності за рахунок достатніх ресурсів, технологічних можливостей та ефективної організації виробництва забезпечити наявність своєї продукції на ринку у відповідності до вимог споживачів та конкурентних умов. Для транспортних компаній сутність ринкової доступності проявляється у їх здатності забезпечити доставку товарів або пасажирів, як робочої сили чи споживачів продукції, з одного місця в інше відповідно до потреб клієнтів, що потребує наявності відповідних транспортних засобів та відповідної логістики.

УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

Рис. 1. Характеристика зон взаємодії і взаємозалежності промислових і транспортних компаній

Джерело: розроблено авторами на основі [1-5; 7-10].

УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

Ринкова доступність вимагає як від промислових, так і від транспортних компаній постійного моніторингу змін ринкової кон'юнктури, аналізу конкурентного середовища та адаптації до змін, що відбуваються на відповідних ринках. До того ж, ці компанії повинні також забезпечити належний рівень якості своєї продукції та сформуванню ефективну маркетингову стратегію для залучення нових та збереження наявних клієнтів.

Розвиток інфраструктури має безпосередній вплив на промислові і транспортні компанії і надає їм певні переваги, які пов'язані із:

- збільшенням доступності до цільових ринків та споживачів за рахунок покращення логістичних процесів;
- зростанням обсягів перевезень за рахунок розширення дорожньої інфраструктури і зростання варіативності маршрутів доставки вантажів (сировини, матеріалів тощо) необхідних для забезпечення виробничих процесів і пасажирів (робочої сили та споживачів продукції);
- зниженням витрат за рахунок більш ефективного споживання паливно-мастильних матеріалів, зменшення фізичного зносу транспортних засобів та скорочення часу простою;
- покращенням якості послуг, у тому числі, за рахунок оновлення дорожньої інфраструктури, що зменшує ризик пошкодження товарів під час транспортування і т. ін.

Таким чином, співпраця транспортних та промислових компаній дозволяє забезпечувати сталість виробництва, підвищувати конкурентоспроможність компаній та сприяє економічному зростанню. Однак взаємодія промислових компаній із транспортними породжує низку ризиків, як то затримки в постачанні, пошкодження та / або втрата вантажів, збільшення витрат на транспортування, зміни тарифів та інші.

Оптимальне управління зазначеними ризиками, та тими, які притаманні зазначеним економічним суб'єктам, стає важливим завданням для обох типів компаній. Дослідимо основні ризики, що виникають в діяльності промислових і транспортних компаній.

Ризики у промисловій сфері можуть виникнути через внутрішні та зовнішні фактори, які загрожують досягненню бізнес-цілей та можуть призвести до фінансових втрат, зниження якості продукції, втрати репутації та інших негативних наслідків. Вважаємо доцільним виділити такі види ризиків, здатних посилити загрози фінансово-економічній безпеці:

УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

---

1. За джерелами виникнення:

- внутрішні ризики (технічні неполадки обладнання та у виробничих процесах; ризики, які спричинені проблемами організації і управління);
- зовнішні ризики (зміни ринкової кон'юнктури, законодавчі зміни, нестабільність політичної та економічної ситуації).

2. За видами загроз:

- фінансові ризики (коливання валютних курсів, інфляційні процеси, зміни вартості ресурсів, проблеми управління дебіторською і кредиторською заборгованістю, несвоєчасні платежі, втрата фінансової стійкості, проблеми ліквідності і платоспроможності тощо);
- техніко-технологічні ризики (технічні неполадки, аварії, зростання браку, відсталість / застарілої технології, недоліки в якості продукції тощо);
- бізнес-ризики (ризики конкурентоспроможності, ризики втрати ринкової позиції, ризики погіршення ділової активності тощо);
- логістичні ризики (затримки поставок сировини, матеріалів, запасних частин тощо, ризики транспортної доступності, ризики пов'язані із збереженням товарного вигляду продукції тощо).

3. За можливими наслідками:

- ризики, що мають фінансові наслідки (втрати прибутку / доходу, капіталу, зростання витрат на ремонт, модернізацію або відновлення обладнання та інфраструктури, ризики невдалих інвестиційних вкладень, ризики збитковості провадження інновацій тощо);
- ризики, що несуть репутаційні втрати (втрата довіри партнерів та клієнтів, втрата репутації через негативні відгуки чи скандали і т. ін.);
- організаційно-управлінські наслідки (ризик втрати кваліфікованої робочої сили, ризик змін структури організації та управління тощо).

Врахування цих ризиків дозволить промисловим компаніям здійснювати своєчасний їх моніторинг, аналіз і оцінку з метою мінімізації негативних наслідків для бізнесу. Однак необхідно враховувати, що залежно від конкретної галузі промисловості та специфіки операційної, фінансової та інвестиційної діяльності, можна виділити додаткові критерії та відповідні ризики, які можуть мати критичні чи навіть катастрофічні наслідки, а отже потребують ефективного управління в ході реалізації стратегії розвитку промислової компанії.

УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

Дослідимо загальні та специфічні ризики та загрози, з якими можуть стикнутися промислові компанії в своїй діяльності, що може служити основою для розроблення стратегій управління ризиками та забезпечення фінансово-економічної безпеки (табл.1).

Таблиця 1

Особливості, ризики і загрози фінансово-економічної безпеки промислових компаній

Особливості діяльності промислових компаній	Загальні ризики та загрози фінансово-економічної безпеки	Специфічні ризики та загрози
1	2	3
1. Потреба у значних обсягах інвестицій в обладнання та технології	<ul style="list-style-type: none"> - цінові ризики пов'язані із зміною вартості сировини, паливно-мастильних та інших матеріалів та обладнання; - ризики конкуренції, які можуть знизити ціни продукції, а отже рівень закладеного у ціну прибутку; - митні ризики – пов'язані із зростанням митних витрат за імпортовану сировину і матеріали і експортовану продукцію; - податкові ризики пов'язані із змінами в оподаткуванні залучених інвестиційних ресурсів та ін. 	<ul style="list-style-type: none"> - ризики спричинені технічними несправностями обладнання та витратами на їх ремонт, модернізацію та / або заміну; - ризики впровадження нових технологій або виробничих процесів; - криміногенні ризики пов'язані зловживанням власниками або керівництвом компанії, корупцією, відмиванням грошей та ін.
2. Залежність від коливань ринкової кон'юнктури	<ul style="list-style-type: none"> - макроекономічні ризики котрі пов'язані із економічною нестабільністю та спадом попиту на продукцію; - валютні ризики, які можуть вплинути на вартість імпортованих матеріалів та експорт продукції, посилюючи тим самим цінові ризики 	<ul style="list-style-type: none"> - зміни в споживчому попиті, які можуть вплинути на ринкову позицію промислових компаній товаровиробників; - тарифні бар'єри та тарифні війни у міжнародних торговельних відносинах

УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ**Закінчення табл. 1**

1	2	3
3. Транспортування ресурсів і готової продукції, оптимізація логістики	- затримки в постачанні сировини, матеріалів, обладнання, які створюють загрозу безпечності виробництва; - простої виробництва через відмови обладнання, у тому числі, через затримки поставок запасних частин чи інженерні неполадки і т. ін.	- ризики спричинені проблемами зі складування (у тому числі пов'язані з необхідністю підготовки великих товарних партій) та відвантаженням готової продукції; - ризики зростання витрат на управління запасами та ризики зменшення ефективності управління ланцюгом постачання
4. Постійні регуляторні та нормативні зміни	- юридичні ризики (зміни в законодавстві щодо екології, податків, безпеки праці та інших правил господарювання); - штрафи та судові позови через порушення стандартів безпеки, якості продукції і т. ін.	- ризики відшкодування збитків через порушення норм та стандартів виробництва, екологічних вимог; - зміни в нормативному середовищі, яке регулює виробництво конкретної продукції (наприклад, стандарти якості) і т. ін.
5. Інноваційні виклики	- ризики втрати конкурентоспроможності промислової компанії та її продукції через відставання в технологіях та виготовлення продукції невідповідної потребам споживачів якості; - велика конкуренція в галузі інновацій та інвестування в дослідження та розробки	- ризики неуспішної реалізації нових продуктів чи технологічних інновацій; - ризики нестачі фінансових ресурсів для впровадження нових технологій чи створення інноваційних продуктів; - ризики недоброросовісної конкуренції, у тому числі пов'язані із крадіжками технологій або конфіденційної інформації та ін.

Джерело: розроблено авторами на основі [6-10].

У транспортній сфері поняття «ризик» належить до можливих негативних подій, які генеруються факторами зовнішнього і внутрішнього середовища та можуть негативно позначитись на діяльності транспортних компаній.

На нашу думку, найбільш актуальним для транспортних компаній є такі види ризиків, які здатні посилити загрози фінансово-економічній безпеці:

1. За джерелами виникнення:

УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

- внутрішні ризики (технічні неполадки транспортних засобів, аварії, ризик зростання зношеності транспортних засобів, інструментів та устаткування для наладки та ремонту, ризик недостатньої підготовки водіїв, ризик виходу з ладу систем і засобів безпеки, ризики логістики тощо);

- зовнішні ризики (ризики зміни / нестабільності законодавства та регулюючих стандартів / правил дорожнього руху, ризик зміни ринкової кон'юнктури, природні катастрофи та терористичні загрози, валютний ризик, інфляційний ризик тощо)

2. За видами загроз:

- економічні ризики (валютний ризик, інфляційний ризик, ризик непогашення заборгованості або затримки в оплаті за послуги транспортування, ризик економічного спаду, ціновий ризик у наслідок змін цін на паливо, оновлення і ремонт транспортних засобів, ризик втрати доходу через зменшення попиту на транспортні послуги у періоди економічної нестабільності тощо);

- технічні ризики (ризик пошкодження транспортних засобів в результаті неправильного обслуговування обладнання, ризик аварії через несправності у системах безпеки та управління та ін.);

- соціальні ризики (ризики соціальних протестів, ризики конфліктів на робочому місці, ризики регіональних конфліктів, ризики втрати / зниження доходів тощо);

- природньо-географічні ризики (ризики природніх катастроф (повені, зсуви, пожежі, землетруси тощо), ризики кліматичних змін).

3. За можливими наслідками:

- ризики, що мають фінансові наслідки (втрати прибутку / доходу, капіталу, зростання витрат на ремонт, модернізацію або відновлення транспортних засобів, ризики зростання витрат на системи безпеки і системи спостереження);

- ризики, які спричиняють репутаційні втрати (втрата довіри партнерів та клієнтів і т. ін.);

- організаційно-управлінські наслідки (ризик втрати кваліфікованої робочої сили, ризик змін структури організації та управління тощо).

Класифікацію ризиків транспортних компаній можна розширити додатковими критеріями, які відображають специфіку їхньої діяльності та їх взаємодію з різними контрагентами, впливом на екосистему

УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

тощо. Узагальнені особливості діяльності транспортних компаній та властиві їм загальні і специфічні ризики і загрози (табл. 2).

Таблиця 2

Особливості, ризики й загрози фінансово-економічної безпеки транспортних компаній

Особливості діяльності транспортних компаній	Загальні ризики та загрози фінансово-економічної безпеки	Специфічні ризики та загрози
1	2	3
1. Потреба в залучення значного обсягу інвестицій у транспортні засоби, технічне обладнання та інфраструктуру	- цінові ризики, наслідком яких є зміни вартості паливно-мастильних матеріалів, транспортних засобів та обладнання; - постійна потреба у інвестиційних вкладеннях у модернізацію і розширення технічного парку	- ризики зношення і ризики і технічних несправностей транспортних засобів; - кредитні та інвестиційні ризики пов'язані із закупівлею нового обладнання та транспортних засобів
2. Залежність від коливань ринкової кон'юнктури	- макроекономічні ризики пов'язані із економічною нестабільністю та спадом попиту на продукцію промислових підприємств, а отже, і на перевезення виробленої ними продукції; - волатильність цін на паливно-мастильні матеріали і транспортні засоби; - валютні ризики, які можуть вплинути на вартість імпортованих транспортних засобів	- зміни в споживчому попиті, які можуть вплинути виробничі процеси промислових компаній та спричинити зменшення замовлень та зміни вартості перевезень (цінові ризики) у періоди економічних криз
3. Постійні регуляторні та нормативні зміни	- зміни в законодавстві і податкових правилах, пов'язаними із придбанням транспортних засобів та іншого устаткування та їх експлуатацією; - ризики штрафів та відшкодування збитків через порушення правил безпеки на транспорті	- ризики невідповідності нормам екологічної безпеки та іншим регуляторним вимогам; - митні і податкові ризики зумовлені змінами в митних правилах для міжнародних перевезень

УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ**Закінчення табл. 2**

1	2	3
4. Логістичні виклики	- затримки в постачанні через неполадки в ланцюгу постачання; - ризик пошкодження при перевезенні високовартісних вантажів та таких, які потребують особливих умов збереження і транспортування	- ризики зменшення ефективності управління ланцюгом постачання; - ризик затримки транспортування вантажів і пасажирів (споживачів і робочої сили) унаслідок форс-мажорних обставин (природних катастроф або надзвичайних ситуацій)
5. Конкурентний тиск	- зниження цін під впливом конкуренції та боротьби за ринкову нішу; - змішані підходи конкурентів у ринковому сегменті (наприклад, поєднання пасажирських та вантажних перевезень)	- Втрата клієнтів через неконкурентоспроможність цін (тарифів на перевезення) та якості послуг, що надаються транспортними компаніями; - зменшення прибутку через конкуренцію з боку компаній, які пропонують різні види транспортних послуг і т. ін.

Джерело: розроблено авторами на основі [11; 12].

Ці загальні та специфічні ризики і загрози необхідно враховувати транспортним компаніям для розробки ефективних стратегій управління ризиками та забезпечення фінансово-економічної безпеки.

Проведені дослідження взаємопов'язаності та взаємодоповнюваності діяльності транспортних і промислових компаній, притаманних їм ризиків і загроз дозволяють виявити і систематизувати методи і підходи управління ризиками і встановити властиві їх спільні і відмінні риси (табл. 3).

Таблиця 3 відображає різні методи та підходи до управління ризиками промисловими і транспортними компаніями, а також підкреслює їхні спільні та відмінні риси в контексті управління ризиками. Урахування зазначених аспектів дозволить компаніям ефективно реагувати на виникнення ризикових подій і проявів загроз фінансово-економічній безпеці й забезпечити їхню стійкість у сучасному бізнес-середовищі.

УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

Таблиця 3

Методи і підходи управління ризиками промислових і транспортних компаній

Методи та підходи управління ризиками	Промислові компанії	Транспортні компанії	Спільні риси	Відмінні риси
1	2	3	4	5
Стратегічне планування	- моніторинг, аналіз і оцінка ринкової кон'юнктури; - аналіз конкурентів; - розробка стратегії мінімізації / нейтралізації ризиків	- аналіз попиту на транспортування продукції та робочої сили і дослідження кон'юнктури ринку; - оптимізація маршрутів перевезень та розкладів руху	- аналіз зовнішнього і внутрішнього середовища; - врахування зон взаємопов'язаності інтересів виробників і перевізників	- різна специфіка ринків промисловості та транспортних послуг
Аналіз ризиків	- ідентифікація, аналіз і оцінка загальних і специфічних ризиків, встановлення потенційних загроз і визначення їхнього впливу; - розробка планів і механізмів управління ризиками та їхнє впровадження	- ідентифікація, аналіз і оцінка ризиків, у тому числі, ризиків аварій та неполадок транспортних засобів; - здійснення аналізу аварійності на логістичних маршрутах	- визначення ймовірності виникнення ризиків	- різні види ризиків (виробничі, логістичні, технічні тощо).
Страховання	- укладення договорів страхування для захисту від фінансових втрат; - вивчення ринку страхових послуг та вибір найвигідніших умов для всіх видів діяльності	- страхування вантажів та транспортних засобів; - страхування відшкодування збитків при аваріях і т. ін.	- зменшення негативних наслідків фінансових та інших видів ризиків через страхування	- різна необхідність страхування для промислових і транспортних компаній

УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

Закінчення табл. 3

1	2	3	4	5
Створення резервів	- створення резервних фондів для покриття можливих витрат у наслідок настання ризикових подій; - розробка фінансових сценаріїв та стратегій реагування на ризикові події	- формування резервів для покриття потенційних витрат і збитків; - встановлення бюджетів на ремонт і технічне обслуговування транспортних засобів та інфраструктурних об'єктів	- забезпечення фінансової стабільності компанії в разі виникнення непередбачуваних ризиків.	- різні види витрат та підходи до формування резервів для компенсації негативних наслідків прояву ризиків
Внутрішній контроль	- впровадження внутрішніх стандартів безпеки праці	- контроль за дотриманням правил дорожнього руху, процедур навантаження / розвантаження тощо	- забезпечення внутрішньої дисципліни та безпеки	- різні внутрішні стандарти та правила для промисловості та транспорту

Джерело: розроблено авторами на основі [5; 7; 10].

Висновки і пропозиції. Узагальнюючи результати цього дослідження ми дійшли висновків, що промислові і транспортні компанії, які є вагомими складовими національної економіки стикаються з численними ризиками, котрі здатні спричинити втрату компаніями належних їм ресурсів та капіталу.

У процесі дослідження були визначені зони взаємодії промислових і транспортних компаній, що дало змогу виявити певні спільні і відмінні ризики. Крім того для кожного з видів компаній було сформульовано характерні особливості, ризики й загрози фінансово-економічній безпеці. Доведено, що виявлені особливості, загальні та специфічні ризики і загрози необхідно враховувати для розробки ефективних стратегій управління. Це дозволить досліджуваним компаніям забезпечити стабільність розвитку у сучасному економічному середовищі.

Список використаних джерел

1. The Basics Of Innovation Risks: Make Smarter Decisions [Electronic resource]. – Accessed mode: <https://www.acceptmission.com/blog/innovation-risk>.

УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

---

2. Волинець Л. М. Обґрунтування необхідності управління ризиками в логістичній системі підприємства / Л. М. Волинець, І. П. Гамеляк // Управління проектами, системний аналіз і логістика. Технічна серія. – 2012. – № 10. – С. 382-386.
3. Кірдіна О. Г. Фінансовий ризик-менеджмент на транспорті [Електронний ресурс] / О. Г. Кірдіна // Вісник економіки транспорту і промисловості. – 2022. – № 80. – С. 157-164. – Режим доступу: <http://lib.kart.edu.ua/bitstream/123456789/16618/1/Kirdina.pdf>
4. Панченко Н. Г. Формування системи ризик-менеджменту на залізничному транспорті України / Н. Г. Панченко // Агросвіт. – 2018. – № 22. – С. 34–41. DOI: 10.32702/2306-6792.2018.22.34.
5. Посохов І. М. Теоретичні та практичні аспекти управління ризиками корпорацій: монографія / І. М. Посохов. – Харків : ПВПП «СЛОВО», 2014. – 499 с.
6. Федулова Л. І. Розвиток високотехнологічного сектору промисловості як стратегічний напрям посилення соціально-економічного розвитку України / Л. І. Федулова // Економічна теорія та право. – 2019. – № 3 (38). – С. 41–61. DOI: 10.31359/2411-5584-2019-38-3-41.
7. Швець Ю. О. Ризики в інвестиційно-інноваційній діяльності підприємств машинобудування [Електронний ресурс] / Ю. О. Швець, О. С. Тищенко // Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту. Економічні науки. – 2018. – Вип. 1-2. – С. 135-141. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vchtej_2018_1-2_21.
8. Чайкіна А. О. Особливості впровадження ризик-менеджменту на українських підприємствах / А. О. Чайкіна, К. М. Колідуб // Бізнес Інформ. – 2017. – № 11(478). – С. 454-459.
9. Шишкіна О. В. Ризикозалежність промислових підприємств від інвестиційної привабливості національної економіки / О. В. Шишкіна, О. М. Кальченко // Проблеми і перспективи економіки та управління. – 2019. – № 2 (18). – С. 245-260.
10. Шишкіна О. В. Механізм управління фінансовими ризиками промислових підприємств: теорія, методологія, практика : монографія / О. В. Шишкіна. – Чернівці : ЧНТУ, 2020. – 318 с.
11. Забаштанський М. М. Забезпечення фінансово-економічної безпеки корпорацій на основі оптимізації їх фінансової архітектури [Електронний ресурс] / М. М. Забаштанський, А. В. Роговий, М. В. Дубина // Вісник Хмельницького національного університету. – 2020. – № 6. – С. 179-186. – Режим доступу: <http://journals.khnu.km.ua/vestnik/wp-content/uploads/2021/03/VKNU-ES-2020-N-6-288.pdf>.
12. Попело О. Теоретичні аспекти забезпечення економічної безпеки будівельних підприємств в контексті підвищення їх конкурентоспроможності / О. Попело, М. Дубина // Економіка та суспільство. – 2023. – № 54. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-54-77>.

References

1. The Basics Of Innovation Risks: Make Smarter Decisions. (n.d.). <https://www.acceptmission.com/blog/innovation-risk>.

УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

---

2. Volynets, L.M., & Hameliak, I.P. (2012). Obgruntuvannya neobkhdnosti upravlinnia ryzykamy v lohistychnii systemi pidpriemstva [Justification of the necessity of risk management in the logistics system of the enterprise]. *Upravlinnia proektamy, systemnyi analiz i lohistyka. Tekhnichna seriiia - Project management, system analysis and logistics. Technical series*, 10, 382-386.
3. Kirdina, O.H. (2022). Finansovyi ryzyk-menedzhment na transporti [Financial risk management in transport]. *Visnyk ekonomiky transportu i promyslovosti - Herald of the economy of transport and industry*, 80, 157-164.
4. Panchenko, N.H. (2018). Formuvannya systemy ryzyk-menedzhmentu na zaliznychnomu transporti Ukrainy [Formation of the risk management system in railway transport of Ukraine]. *Ahrosvit – Agroworld*, 22, 34–41. DOI: 10.32702/2306-6792.2018.22.34.
5. Posokhov, I.M. (2014). *Teoretychni ta praktychni aspekty upravlinnia ryzykamy korporatsii [Theoretical and practical aspects of corporate risk management]*. PVPP «SLOVO»
6. Fedulova, L.I. (2019). Rozvytok vysokotekhnolohichnoho sektora promyslovosti yak stratehichniy napriam posylennia sotsialno-ekonomichnoho rozvytku Ukrainy [Development of high-tech industry sector as a strategic direction of strengthening of socio-economic development of Ukraine]. *Ekonomichna teoriia ta pravo – Economic Theory and Law*, 3(38), 41–61. DOI: 10.31359/2411-5584-2019-38-3-41.
7. Shvets, Yu.O., Tyshchenko, O.S. (2018). Ryzyky v investytsiino-innovatsiinii diialnosti pidpriemstv mashynobuduvannia [Risks in the investment and innovation activity of machine-building enterprises]. *Visnyk Chernivetskoho torhovelno-ekonomichnoho instytutu. Ekonomichni nauky – Bulletin of the Chernivtsi Trade and Economic Institute. Economic sciences*, 1-2, 135-141. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vchtei_2018_1-2_21.
8. Chaikina, A.O., Kolidub, K.M. (2017). Osoblyvosti vprovadzhennia ryzyk-menedzhmentu na ukraïnskykh pidpriemstvakh [Peculiarities of implementing risk management at Ukrainian enterprises]. *Biznes Inform – Business Inform*, 11(478), 454-459.
9. Shyshkina, O., Kalchenko, O. (2019). Ryzykozalezhnist promyslovykh pidpriemstv vid investytsiinoi pryvabylyvosti natsionalnoi ekonomiky [Risk dependence of industrial enterprises on the investment attractiveness of the national economy]. *Problemy i perspektyvy ekonomiky ta upravlinnia – Problems and prospects of economics and management*, (2(18)), 245-260.
10. Shyshkina, O.V. (2020). *Mekhanizm upravlinnia finansovymy ryzykamy promyslovykh pidpriemstv: teoriia, metodolohiia, praktyka [The mechanism of financial risk management of industrial enterprises: theory, methodology, practice]*. ChNTU.
11. Zabashtanskyi, M.M., Rohovyi, A.V., Dubyna, M.V. (2020). Zabezpechennia finansovo-ekonomichnoi bezpeky korporatsii na osnovi optymizatsii yikh finansovoi arkhitektury [Ensuring the financial and economic security of corporations based on

---

УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

---

the optimization of their financial architecture]. *Visnyk Khmelnytskoho natsionalnoho universytetu – Bulletin of the Khmelnytskyi National University*, (6), 179-186. <http://journals.khnu.km.ua/vestnik/wp-content/uploads/2021/03/VKNU-ES-2020-N-6-288.pdf>.

12. Popelo, O., Dubyna, M. (2023). Teoretychni aspekty zabezpechennia ekonomichnoi bezpeky budivelnnykh pidpriemstv v konteksti pidvyshchennia yikh konkurentospromozhnosti [Theoretical aspects of ensuring the economic security of construction enterprises in the context of increasing their competitiveness]. *Ekonomika ta suspilstvo – Economy and Society*, (54). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-54-77>.

Отримано 07.11.2023

UDC 005.334:[658.14/.17:656]

JEL Classification: M10; D22; L91

Artem Tarasenko

PhD in Economics,

Doctoral Student of the Department of Finance, Banking and Insurance
Chernihiv National University of Technology (Chernihiv, Ukraine)

E-mail: avtarasenko88@gmail.com

Taras Boychuk

PhD Student of the Department of Finance, Banking and Insurance
Chernihiv Polytechnic National University (Chernihiv, Ukraine)

E-mail: taras.boychuk.cv@ukr.net. ORCID: <https://orcid.org/0009-0009-4167-2405>

Andriy Dankov

PhD Student of the Department of Finance, Banking and Insurance
Chernihiv Polytechnic National University (Chernihiv, Ukraine)

E-mail: andriy.dankov.cv@ukr.net. ORCID: <https://orcid.org/0009-0002-3161-5086>

**RISK MANAGEMENT IN THE CONTEXT OF ENSURING FINANCIAL
AND ECONOMIC SECURITY OF TRANSPORT
AND INDUSTRIAL COMPANIES**

Abstract. *In the article, timeliness and necessity of risk management in the context of ensuring financial and economic security of transport and industrial companies is substantiated.*

Peculiarities of the activities of industrial and transport companies are revealed, and areas of the interaction and interdependence are identified in the article. These zones include as follows: supply of equipment, raw, materials; transportation and logistics; optimization of logistics; access to the market; development of the infrastructure. It is proved that cooperation of transport and industrial companies helps ensuring sustainability of production, increase the competitiveness of companies and promote economic growth.

УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

Risks in the industrial and transport sector are studied, including their main types classified by sources of occurrence, types of threats and possible consequences.

The features of risks and threats to financial and economic security of industrial and economic companies are systematized. It is substantiated that the following peculiarities of the activity for industrial and transport enterprises are as follows: the need for significant investments in equipment and technologies, dependence on fluctuations in market conditions, transportation of resources and finished products, optimization of logistics, constant regulatory and normative changes. In addition, for industrial companies, the focus is on innovation challenges, and for transport companies, on logistical challenges and competitive pressure.

The methods and approaches to risk management for industrial and transport companies (strategic planning, risk analysis, insurance, provisioning, internal control) are identified and summarized, their common and distinctive features in the context of risk management are emphasized, it is proved that taking into account these aspect will allow the studied companies to respond to risk events and threats to financial and economic security, ensure their sustainability and competitiveness in the current business environment.

Key words: *risk; risk management; threats; financial and economic security; industrial companies; transport companies; methods of risks management.*

Fig.: 1. Table: 3. References: 12.

Бібліографічний опис для цитування:

Тарасенко А., Бойчук Т., Даньков А. Управління ризиками в контексті забезпечення фінансово-економічної безпеки транспортних і промислових компаній. *Науковий вісник Полісся*. 2023. № 2(27). С. 143-160.